

**„STRATEGIJA RAZVOJA I
UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE
OPĆINE VAREŠ ZA PERIOD
2014. -2017. GODINE“**

Vareš, februar/veljača 2014. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
1. SOCIJALNA ZAŠTITA.....	4
1.1. JU Centar za socijalni rad Vareš	4
1.2. Korisnici i prava iz socijalne zaštite	5
1.3. Finansiranje oblika socijalne zaštite	5
1.4. Ostvarena novčana prava korisnika socijalne zaštite u 2012. godini.....	6
1.5. Materijalno tehnička opremljenost Centra	6
2. VIZIJA	7
3. MISIJA	7
4. VRIJEDNOSTI I PRINCIPI NA KOJIMA SE ZASNIVA STRATEGIJA RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE	7
Transparentnost	
Solidarnost	
Humanost	
Održivost, kontinuitet i sigurnost u pružanju socijalnih usluga	
Participacija	
Dostupnost usluga socijalne zaštite	
Uzajamnost	
Efikasnost i ekonomičnost u radu	
5. SWOT ANALIZA.....	8
6. CILJNE GRUPE	9
6.1. Analiza ciljnih grupa (trenutno stanje i potrebe)	9
6.1.1. Djeca i mladi	9
6.1.2. Porodice sa djecom.....	10
6.1.3. Stara i iznemogla lica.....	11
6.1.4. Osobe sa invaliditetom.....	12
6.1.5. Materijalno neobezbijeđene porodice i pojedinci.....	14
6.2. Stanje korisnika/porodica sa 31.12.2012.godine	15
6.3. Strateški pravci i ciljevi	16
6.4. Logička matrica (ciljevi i zadaci).....	17
7. AKCIONI PLAN ZA REALIZACIJU STRATEGIJE RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE VAREŠ - ZA PERIOD OD 01.01.2014. – 31.12.2014. GODINE	24
8. Nosioци razvoja socijalne zaštite.....	28
9. Implementacija, praćenje i izvještavanje.....	28

UVOD

Sistem socijalne zaštite osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. U odnosu na druge dijelove sistema socijalne sigurnosti, socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva. Socijalna zaštita djece i porodica sa djecom praktično je organizirana kroz socijalnu, dječiju i porodično-pravnu zaštitu. Ova oblast uređena je kroz zakone o socijalnoj zaštiti, dječijoj zaštiti i porodične zakone i provodi se prvenstveno putem centra za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite. Zakonom su utvrđeni različiti oblici i prava iz socijalne, dječije i porodične zaštite koji su zasnovani na principima ljudskih prava, a usmjereni su na određene kategorije stanovništva u stanju socijalne potrebe.

Trenutni sistem socijalne zaštite u FBiH je takav da se socijalna politika utvrđuje i donosi na višem nivou vlasti, dok su finansiranje i implementacija utvrđene politike obaveza nižeg nivoa vlasti. Građanima se tako na temelju Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodica s djecom FBiH deklarativno priznaje veliki broj socijalnih beneficija, koje oni ostvaruju ili ne, ovisno o kantonu, odnosno općini u kojoj žive. Osim toga, ovim Zakonom općinama se ostavlja mogućnost da u skladu sa svojom ekonomskom moći, izdvoje sredstva za sve dodatne kategorije korisnika socijalne pomoći i socijalne beneficije koje su priznate Federalnim zakonom. Međutim, kako je ekonomska moć općina različita, tako na području kantona postoje značajne razlike u ostvarivanju socijalnih prava kako po sadržaju, tako i po obimu. Nejednakosti u ostvarivanju socijalnih prava su još očitije u odnosu na druge kantone i njima pripadajuće općine.

Donošenjem Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Zeničko-dobojskog kantona 2007. godine, bitno je izmijenjena slika socijalne zaštite na nivou općine Vareš u odnosu na raniji period, do kada su prava korisnika regulisana Odlukama Vlade.

Pored nedostatka finansijskih sredstava potrebnih za adekvatnije pružanje usluga u domenu socijalne zaštite, jedna od prepreka za kvalitetnije pružanje usluga zasnovano na pristupu vođenom klijentima je i neodgovarajuća saradnja svih aktera u lokalnoj zajednici, te nedostatak sistematskog prikupljanja podataka o socijalnom statusu i potrebama građana, kao i neupućenost građana u njihova prava, što vodi ka isključenjima dijela ranjive populacije iz sistema socijalne zaštite.

Ono što posebno zabrinjava jeste nedostatak saznanja o potrebama djece s posebnim potrebama, koja su, u nekim slučajevima, neregistrirana i kao takva nisu uključena u sistem socijalne zaštite. Kao rezultat takve situacije, određeni broj djece ne može realizirati ni pravo na socijalnu pomoć ili obrazovanje.

Stalni porast broja građana koji se nalaze u stanju socijalne potrebe zahtijeva snažniju promociju aktivnosti u sferi socijalne zaštite na općinskom nivou, uključujući i aktivnosti koje za cilj imaju podizanje svijesti o pravima i načinima njihove realizacije za najranjivije kategorije.

1. SOCIJALNA ZAŠTITA

1.1. Ju Centar za socijalni rad Vareš

Javna ustanova Centar za socijalni rad Vareš posluje sa sjedištem u ulici Zvijezda br 25. - u zgradi Dječijeg obdaništa u Varešu, registrovan kod Višeg suda u Sarajevu i upisan u sudski registar broj : 3-177, rješenjem tog suda UF7/ I 1589 /96 od 16.05.1996. godine.

Osnivač Centra je Općina Vareš, a organ upravljanja u Centru je Upravni odbor kojeg imenuje i razrješava Općinski načelnik.

Centar ima 8 uposlenika i to pet zaposlenih sa visokom stručnom spremom - VSS, dva zaposlenika sa srednjom stručnom spremom - SS i jednog nekvalifikovanog radnika – NK.

Centar je tehnički i prostorno opremljen i u tom pogledu ispunjava sve neophodne uvjete za rad i pružanje kvalitetnih socijalnih usluga.

JU CSR Vareš obavlja poslove neposredne socijalne zaštite, zaštite osoba sa invaliditetom, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, te obavlja druge poslove utvrđene zakonom.

Centar provodi djelatnosti u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku, Porodičnog zakona, Federalnog i Kantonalnog Zakona o socijalnoj zaštiti, Krivičnog zakona, Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, Zakona o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama, Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, Zakona o izvršenju sankcija u ZE-DO kantonu, Pravila o zaštiti žrtava i svjedoka žrtava trgovine ljudima državljana BiH, Uredba o primjeni odgovarajućih preporuka prema maloljetnicima, Pravilnika o otkrivanju, ocjenjivanju sposobnosti, razvrstavanju i evidencije djece i mladih ometene u fizičkom i psihičkom razvoju, djece te Odluke o odobravanju sredstava za povremene i jednokratne novčane pomoći i aktima JU Centra za socijalni rad Vareš, kao i drugim zakonima i podzakonskim aktima.

Prema zakonskim odredbama, najznačajniji poslovi i zadaci Centra su sljedeći:

- praćenje i proučavanje problema iz oblasti socijalne zaštite,
- podsticanje i organiziranje aktivnosti od preventivnog značaja,
- primjena i provođenje oblika socijalne zaštite,
- neposredno pružanje usluga socijalnog rada,
- rješavanje zahtjeva za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite u I stepenu,
- obavljanje poslova iz oblasti porodične zaštite i zaštite odgojno zanemarene djece,
- učešće u izvršavanju odgojnih mjera i mjera zaštitnog nadzora,
- obavljanje poslova organa starateljstva utvrđenih Porodičnim zakonom i drugim zakonima i propisima,
- savjetodavni rad,
- saradnja sa građanima, mjesnim zajednicama, državnim organima i ustanovama, pravnim licima, udruženjima građana, pravosudnim organima, policijskim upravama i drugim organima koji mogu doprinijeti unapređivanju kvaliteta socijalnog rada i socijalne zaštite,
- vođenje propisane evidencije i prikupljanje dokumentacije o korisnicima socijalne zaštite, oblicima i uslugama socijalne zaštite.

1.2. Korisnici i prava iz socijalne zaštite

U skladu sa kantonalnim Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti CŽR-a i zaštiti porodice sa djecom ("Sl. novine ZE-DO kantona" broj:13/07 i 13/11) i Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14 /09) **korisnici socijalne zaštite su:**

- djeca bez roditeljskog staranja,
- odgojno zanemarena djeca,
- odgojno zapuštena djeca,
- djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,
- lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom i psihičkom razvoju,
- materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica,
- stara lica bez porodičnog staranja,
- lica sa društveno negativnim ponašanjem,
- lica ovisna o psihoaktivnim supstancama,
- lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je usljed posebnih okolnosti potreban ogovarajući oblik socijalne zaštite.
- lica koja su žrtve porodičnog nasilja i nasilja u zajednici

Prava iz socijalne zaštite su:

- novčana i druga materijalna pomoć,
- osposobljavanje za život i rad,
- smještaj u drugu porodicu,
- smještaj u ustanovu socijalne zaštite,
- usluge socijalnog i drugog stručnog rada, kućna njega i pomoć u kući,
- vršenje starateljstva i nadzor.
- osposobljavanje za život i rad,
- privremeni smještaj i zbrinjavanje u sigurnoj kući

1.3. Finansiranje oblika socijalne zaštite

a) Prava iz socijalne zaštite koja se finansiraju iz budžeta Federacije:

- novčana naknada za osobe sa invaliditetom (neratni invalidi);
- novčana naknada za civilne žrtve rata u obimu 70% potrebnih sredstava;

b) Prava iz socijalne zaštite koja se finansiraju iz budžeta kantona:

- stalna novčana pomoć u obimu 60% potrebnih sredstava;
- smještaj u drugu porodicu,
- smještaj u ustanove socijalne zaštite – neposredno finansiranje,
- prava civilnih žrtava rata u obimu 30% potrebnih sredstava,
- dodatak na djecu,
- naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok osustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta,
- novčana pomoć žene-majke koja nije u radnom odnosu,
- jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta,
- pomoć u prehrani djeteta do 6. mjeseci i dodatna ishrana za majke dojilje,

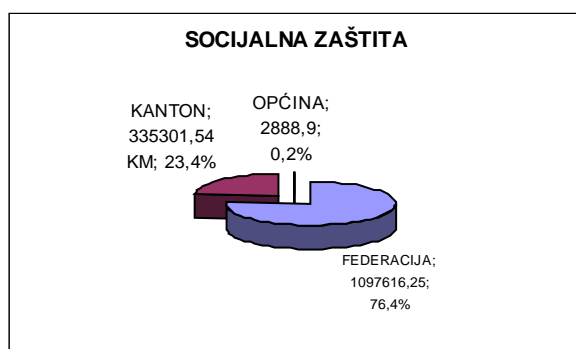
- zdravstvena zaštita korisnika socijalne zaštite – neposredno finansiranje,
- jednokratne novčane pomoći,
- naknada za tuđu njegu i pomoć za lica preko 65 godina života,
- osposobljavanje za život i rad.

c) Prava iz socijalne zaštite koja se finansiraju iz budžeta općine;

- stalna novčana pomoć u obimu 40% potrebnih sredstava;
- druge materijalne pomoći (privremene i jednokratne novčane pomoći).

1.4. Ostvarena novčana prava korisnika socijalne zaštite putem centra i neposredno preko tekućih računa korisnika u 2012.godini

R.BR.	PRIHODI	IZNOS KM	FINANSIRANO
1	BUDŽET FEDERACIJE	1.097.616,25	NERATNI INVALIDI I 70% DIJELA FINANSIRANJA PRAVA ČZR
2.	BUDŽET KANTONA	335.301,54	OBLICI ZAŠTITE PO KANTONALNOM ZAKONU O SOC. ZAŠTITI I 30% DIJELA FIN. PRAVA ČZR
3	BUDŽET OPĆINE	2.888,90	JEDNOKRATNE I DRUGE MATERIJALNE POMOĆI,
UKUPNO		1.434.136,84	

1.5. Materijalno tehnička opremljenost Centra i uslovi rada

JU CSR Vareš je tehnički opremljen i posjeduje noviju opremu koja zadovoljava sve neophodne uvjete za rad. Također, uslovi za rad su veoma dobri budući da su zadnjim rekonstrukcijama prostorija napravljene kancelarije za svagog uposlenika.

Međutim, poteškoće u radu Centra predstavlja nedostatak vlastitog vozila koje je neophodno u svakodnevnom radu a koji se ogleda u obavljanju poslova i zadataka izvan sjedišta ustanove, obilasku lica i porodica u stanju socijalne potrebe, kao i lica smještenih u ustanove socijalne zaštite, na području ZE-DO kantona i Federacije BiH.

Naime u redovne poslove Centra spada odlazak na teren i posjeta porodicama radi snimanja stvarnog stanja na terenu i stvaranja stvarne slike stanja u kojem se porodica nalazi kako bi se mogle pravovremeno poduzimati odgovarajuće aktivnosti u pružanju adekvatne pomoći i podizanju kvaliteta života porodice. U cilju otklanjanja ovog problema neophodno je u okviru planiranja budžeta za JU CSR Vareš planirati i finansijska sredstva za kupovinu vozila.

2. VIZIJA

Općina Vareš je mjesto koje osigurava adekvatnu socijalnu zaštitu svim svojim građanima i građankama.

3. MISIJA

Unapređenje kvaliteta života svih građana i građanki općine Vareš razvijanjem savremenog, efikasnog i održivog sistema socijalne zaštite, zasnovanog na partnerstvu javnog i civilnog sektora kao pružaoca usluga, uz angažovanje svih raspoloživih općinskih resursa i međusobnu saradnju korisnika i pružaoca usluga, kao i uz aktivno učešće korisnika usluga.

4. VRIJEDNOSTI I PRINCIPI NA KOJIMA SE ZASNIVA STRATEGIJA RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE

Strategija razvoja i unapređenja socijalne zaštite bazira se na sljedećim principima:

- Transparentnost :

Integritet i odgovornost pružaoca i korisnika usluga socijalne zaštite, nepristrasnost, etički i materijalni profesionalizam, nediskriminacija od strane stručnih radnika, jednaka dostupnost informacijama za sve korisnike usluga socijalne zaštite.

- Solidarnost:

Povezanost i uzajamna saradnja među pojedincima i grupama.

- Humanost:

Izražavanje općeg stava međusobne pomoći, razumijevanja, čovječnosti i uzajamnosti prema ljudima koji se iz bilo kojeg razloga nalaze u stanju socijalne potrebe, uz najveće poštovanje ličnosti svakog korisnika usluga socijalne zaštite, a radi osnaživanja njihovih potencijala.

- Održivost, kontinuitet i sigurnost u pružanju socijalnih usluga:

Koordiniran napor pružaoca socijalnih usluga da obezbjedi adekvatne usluge korisnicima na duži vremenski period, briga o dobrobiti korisnika, shvatanje i poštivanje njihove zavisnosti od usluga socijalne zaštite. Korisniku se blagovremeno pruža mogućnost korištenja odgovarajuće usluge, u kontinuitetu i potrebnom trajanju.

- Inkluzija (socijalna uključenost):

Učešće korisnika usluga socijalne zaštite u procesu donošenja odluka o uslugama socijalne zaštite bitnih za njihov život i život zajednice u kojoj žive, poduzimanje odgovornosti korisnika socijalne zaštite, kako u samom procesu realizacije, tako i u odnosu na rezultate usluga socijalne zaštite koja im se pruža.

- Dostupnost usluga socijalne zaštite:

Obezbjedivanje uslova i razvoj usluga kako bi građani svoje potrebe prioritarno zadovoljavali u sredini u kojoj žive.

- Uzajamnost:

Korisnici socijalne zaštite uz korištenje odgovarajućih usluga osnažuju sopstvene potencijale i potencijale svojih porodica, aktivno učestvuju u socijalnoj zaštiti preuzimanjem dijela konkretnih aktivnosti i odgovornosti za sopstvenu socijalnu sigurnost.

- Efikasnost i ekonomičnost u radu:

Jednostavno i brzo pružanje usluga korisnicima socijalne zaštite i smanjenje troškova korisnika prilikom podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava i prikupljanja dokumentacije. Blagovremeno poduzimanje svih aktivnosti koje su u interesu korisnika.

5. SWOT ANALIZA (tabela)

Naziv ovog dijela strateškog plana razvoja izveden je od početnih slova engleskih riječi koje označavaju:

- **Strengths – snage;**
- **Weaknesses – slabosti;**
- **Opportunities – mogućnosti;**
- **Threats – prijetnje.**

SWOT analize pružaju nam informacije koje nam pomažu u usklađivanju resursa i vještina prema konkurentnom okruženju. Kao takve, one su instrument u strateškoj formulaciji i selekciji. Pri sprovedbi strateških ciljeva pomažu nam kako da se snage i mogućnosti iskoriste, a slabosti i prijetnje zaobiđu.

<u>SNAGE</u>	<u>SLABOSTI</u>
<ul style="list-style-type: none">- Iskustva i rezultati rada CSR-a;- Podrška Općine u finansiranju i planiranju projekata u oblasti socijalne zaštite;- Postojanje NVO-a uključenih u socijalnu zaštitu (Crveni križ i dr.);- Uspostavljena suradnja CSR-a sa organizacijama civilnog društva;- Otvorenost za suradnju Općine Vareš, Mjesnih zajednica i NVO-a;- Postojanje lokalnih medija;- Vjerske humanitarne organizacije i njihova podrška, (Caritas, Merhamet i dr.);- Informatizacija javnih ustanova;- Postojeći zakonski propisi koji uređuju oblast socijalne zaštite;- Motiviranost i angažiranost građana za suradnju i učestvovanje u određenim aktivnostima;	<ul style="list-style-type: none">- Nerazvijen poduzetnički sektor;- Nedovoljna uključenost nevladinog sektora u projekte socijalne zaštite;- Neprepoznavanje potreba u segmentu socijalne zaštite koje bi mogle biti adresirane prema NVO sektoru i finansirane kroz budžetsku podršku;- Nepostojanje detaljne analize i baze podataka socijalnih potreba u općini;- Nedovoljno izdvajanje iz budžeta za socijalne potrebe;- Nedovoljno razvijena komunikacija privatnog i javnog sektora;- Nedovoljna financijska i tehnička sredstava u CSR u odnosu na potrebe korisnika;- Otežano provođenje zakonskih propisa zbog nedostatka programa i sredstava za njihovu provedbu;- Nedovoljna komunikacija sa MZ;- Nedovoljna educiranost za pisanje projekata;

<u>MOGUĆNOSTI</u>	<u>PRIJETNJE</u>
<ul style="list-style-type: none"> - Postojanje kantonalnog zakona socijalne zaštite i drugih zakona koji uređuju oblast socijalne zaštite; - Podrška viših nivoa vlasti; - EU fondovi; - Donatori zainteresirani za podršku projektima u oblasti socijalne zaštite u Općini/ regiji...); - Volonterski rad; 	<ul style="list-style-type: none"> - Nestabilna politička situacija u zemlji se direktno odražava na lokalni nivo; - Siromašenje stanovništva kao posljedica ekonomske krize; - Skromno poznavanje mogućnosti za apliciranje za sredstva u okviru predpristupnih i drugih fondova; - Slab interes medija za socijalnu problematiku; - Nepostojanje adekvatnih planova socijalne zaštite na višim nivoima vlasti; - Viši nivoi vlasti ne osiguravaju dovoljna sredstva za provedbu donešenih zakonskih propisa;

6. CILJNE GRUPE

Ciljne grupe u razvoju i unapređenju socijalne zaštite, predviđene ovom strategijom su korisničke grupe i to:

- Djeca i mladi;
- Porodice sa djecom;
- Stara lica;
- Osobe sa invaliditetom;
- Materijalno neobezbjeđene porodice i pojedinci;

6.1. Analiza ciljnih grupa (trenutno stanje i potrebe)

6.1.1. DJECA I MLADI

a) Djeca bez roditeljskog staranja

Dijete bez roditeljskog staranja je dijete bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napušteno od roditelja, roditelja kojima je oduzeto roditeljsko staranje i roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost.

Kroz evidenciji JU CSR Vareš u 2012. godini prolazi 11 djece pod starateljstvom od kojih je troje (3) smješteno u ustanove za djecu bez roditeljskog staranja, a troje (3) djece smješteno je u hraniteljske porodice, dok se u ostalih pet (5) slučajeva radi o djeci gdje neposredno starateljstvo vrše bliži srodnici (djed, baka i sl.). U osnovi, smještaj djeteta u drugu porodicu jeste težnja da se djetetu obezbijedi okruženje u kojem će imati mogućnosti za pravilan rast, razvoj, vaspitanje, obrazovanje i osposobljavanje za samostalni život u budućnosti – sve ono što djeca dobijaju u svojim biološkim porodicama.

Osnovni cilj Centra je da smanji institucionalni oblik smještaja te da više koristi porodični, za djecu humaniji smještaj.

Da bi se unaprijedio ovaj oblik zaštite potrebno je povećati broj djece smještene u hraniteljske porodice u odnosu na institucionalni smještaj; Potrebno je informisati javnost i korisnike o hraniteljstvu; organizovati savjetovašta; edukacije; evidentirati potencijalne hraniteljske porodice; organizovati trening za potencijalne hraniteljske porodice.

Podrška lokalne zajednice, veća finansijska pomoć hraniteljima i djeci smještenoj u hraniteljske porodice je također od velikog značaja, te je potrebno istovremeno raditi i na tome.

b) Odgojno zanemarena i zapuštena djeca

Odgojno zanemareno dijete je dijete koje zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja, te negativnog uticaja sredine, narušava opće prihvaćene norme ponašanja.

Aktivnost rada na zaštiti vaspitno zapuštene djece i omladine bit će usmjerena prvenstveno na preventivno djelovanje. Prevenciju vaspitne zapuštenosti Centar će provoditi kontinuirano, a u suradnji sa obrazovnim institucijama, organima pravosuđa, tužilaštvom, policijskom upravom, Općinom, uključujući mjesne zajednice i drugim relevantnim institucijama i organizacijama.

Prioritet su aktivnosti usmjerene na sprečavanje i otklanjanju uzroka koji dovode do pojave odgojne zapuštenosti i delinkventnih ponašanja, za koje se zna da su socijalnoekonomske i odgojno-obrazovne prirode.

c) Djeca sa invaliditetom i djeca ometena u psiho-fizičkom razvoju

Lice ometeno u fizičkom ili psihičkom razvoju smatra se lice sa: oštećenjem čula vida, sa oštećenjem čula sluha, poremećajem u govoru i glasu, tjelesnim oštećenjima, psihičkom zaostalošću (lakog, umjerenog, težeg i teškog stepena) ili sa kombinovanim smetnjama, odnosno radi se o djeci čiji tjelesni, mentalni i emocionalni razvoj, rast i sazrijevanje zaostaje za standardima i nivoima razvijenosti djece svog uzrasta.

Mentalno zaostalo ili fizički invalidno dijete treba da uživa pun i dostojan život, u uvjetima u kojima se obezbjeđuje njegovo dostojanstvo, postiče samostalnost i olakšava aktivno učešće djeteta u zajednici. Inkluzija upravo zahtijeva da se u prvi plan stave individualne potrebe svakog djeteta i partnerstvo sa djetetom i roditeljima, da se uzmu u obzir realni uslovi i sve moguće vaspitno obrazovne metode, kako bi se maksimalno prepoznali potencijali djeteta i na njima radilo. Iako se zadnjih godina pokazuje više osjetljivosti za probleme ove kategorije djece, i u normativnom smislu napravljeni su značajni pomaci, ipak nisu na adekvatan način prepoznate sve njihove potrebe. To su potrebe jednake potrebama njihovih vršnjaka - obrazovanje i vaspitanje, zdravstvena zaštita, zaštita privatnosti, zaštiti od zanemarivanja i zlostavljanja, pravo na igru i slobodno vrijeme, ali zbog smetnji koje imaju potrebna im je dodatna briga koja će im omogućiti potpun i dostojan život i postizanje, za svako dijete, najvišeg stepena samostalnosti i socijalne integracije.

Problemi oko zaštite lica ometenih u psihičkom i fizičkom razvoju su vezani za otkrivanje njihove bolesti, ocjenjivanje sposobnosti te razvrstavanje. Ovaj oblik zaštite se najčešće javlja kod djece predškolskog uzrasta. U rješavanju ovih problema treba uključiti zdravstvene organizacije, škole, mjesne zajednice i druge vladine i nevladine institucije i organizacije i koordinirano voditi zajedničke aktivnosti.

6.1.2. PORODICE SA DJECOM

Trudnice i porodilje

Osnovna prava majki porodilja u FBiH okvirno su utvrđena Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Nezaposlene porodilje svoja,

zakonom propisana prava u okviru socijalne zaštite, ostvaruju samo u ograničenom obimu u zavisnosti od ekonomske moći pojedinih kantona ili općina. U JU CSR Vareš shodno članu 112. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom utvrđena su sljedeća prava majki porodilja s područja Zeničko-dobojskog kantona i to: naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, iznosi 80% od prosječne plaće koju je porodilja ostvarila u posljednjih šest mjeseci prije početka korištenja porodiljskog; novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu; jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta, pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci starosti i dodatna ishrana za majke-dojilje.

Nesporno je da su prava majki porodilja u različitim dijelovima BiH vrlo različito uređena, a ova problematika posebno dolazi do izražaja u Federaciji BiH jer ne postoji propis koji na jedinstven način reguliše prava iz ove oblasti koja bi za sve majke trebala biti jednaka.

U toku 2012. godine naknadu plaće ženi-majci u radnom odnosu je ostvarivalo 20. zaposlenih porodilja koje ostvaruju 80% od plaće ostvarene u preiodu 6 mjeseci prije stupanja na porodiljsko odsustvo. Pravo po ovom osnovu porodilje ostvaruju godinu dana.

Za 7 nezaposlenih porodilja je priznato pravo na jednokratnu novčanu pomoć, pomoć za opremu novorođenog djeteta i pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majke dojilje. Kod ostvarivanja prava na ovaj oblik zaštite eliminišući faktor je imovinski cenzus domaćinstva te na taj način veliki broj porodilja koje nisu u radnom odnosu i nakon pruženih informacija i ne podnose zahtjev, odnosno ne ostvari navedena prava. Imovinski cenzus iznosi 50% zadnje objavljene prosječne plaće na nivou ZE-DO kantona.

Osnovni cilj je povećati finansijska sredstva za porođaj i opremu djeteta, obezbjediti novčanu podršku za sve porodilje bez obzira na prihodovni cenzus-ista prava na pomoć, obezbjediti stalna sredstva za porodilje i pomoć u nabavci pelena za najugroženije, čime bi se direktno utjecalo na porast nataliteta. Također, uticati na izmjene postojećeg zakona budući da je izražen problem kod priznavanja prava porodiljama kojima je prestao radni odnos, a ne mogu ostvariti pravo kao nezaposlena porodilja jer su imale prihod u posljednjih 6 mjeseci prije poroda.

6.1.3 STARA I IZNEMOGLA LICA

Starim licem, smatra se lice starije od 65. godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena). Podaci koji govore o visokom učešću stanovništva starijem od 65 godina u našem društvu, svrstavaju nas u red starijih populacija i upozoravaju na potrebu i obavezu društva da ovom fenomenu ukaže odgovarajući nivo pažnje, interesa i akcija. Očito je da je broj obuhvaćenih korisnika različitim oblicima i uslugama socijalne zaštite nedovoljan u odnosu na potrebe i da je mreža usluga i oblika socijalne zaštite starih lica nerazvijena.

Neharmoniziranost Zakona o socijalnoj zaštiti kao i diskriminacija u primjeni naročito teško pogađa stare osobe koje nisu u mogućnosti preživljavati sa minimalnim penzijama niti osigurati lijekove po visokim cijenama, a pri tome ne spadaju u kategoriju stanovništva koje bi primalo neophodnu socijalnu pomoć.

Također, problem postoji i kod ostvarivanja drugih prava po Zakonu o socijalnoj zaštiti. Tako je primjerice Zakonom o socijalnoj zaštiti predviđeno i pravo na Kućna njegu i pomoć u kući. Ovo pravo ostvaruju stara i nemoćna lica, pod uvjetom da im je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju, prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica za zadovoljenje njihovih osnovnih životnih potreba pod uvjetom da lice nema mogućnosti da mu kućnu njegu

i pomoć u kući osiguraju bračni drug i djeca, da nema mogućnost da mu se kućna njega i pomoć u kući osigura na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju i lice čiji prihod po članu domaćinstva ne prelazi iznos 40% od prosječne plaće Kantona. S toga ne čudi da trenutno na evidenciji Centra ovo pravo ne uživa niti jedno lice.

Također, Nailazimo i na problem realizacije smještaja starih nezbrinutih lica u odgovarajuće ustanove socijalne zaštite.

Osnovni problem prilikom smještaja u ustanove socijalne zaštite je cijena koja iznosi od 600 - 700 KM zavisno od ustanove, a većina osoba koje imaju volju da se smjeste u ustanovu nema dovoljno finansijskih sredstava za samofinansiranje te je potrebno osigurati saglasnost nadležnog kantonalnog ministarstva što često nije moguće zbog nedostatka finansijskih sredstava u kantonu pa se i sam smještaj ne realizira.

Za dalji razvoj sistema socijalne zaštite starih lica, za stabilnost i održivost ovog sistema, za dostupnost usluga socijalne zaštite svim starim licima, kao i za zaštitu i egzistenciju ugroženih pojedinaca i grupa starih lica nužna je odgovarajuća zakonodavna i normativna aktivnost, izrada odgovarajućih normativa i standarda, stabilni izvori financiranja i racionalno, odnosno ekonomično trošenje tih sredstava, prilagođavanje organizovanosti, kadrovske osposobljenosti i kvaliteta usluga socijalne zaštite potrebama starih lica i stvaranje mreže usluga na lokalnom i državnom nivou, obezbjeđivanje jedinstva i jedinstvenog funkcioniranja sistema socijalne zaštite starih lica, permanentna edukacija kadrova, stvaranje uvjeta za aktivno učešće svih zainteresovanih subjekata društva u ostvarivanju ovih zadataka, osnaživanje korisnika i jačanje njihove aktivne pozicije u sistemu, povezivanje i koordinirano djelovanje sa drugim sistemima društva, posebno sa sistemom zdravstvene zaštite i sistemom invalidsko-penzionog osiguranja.

Osnovni cilj Centra je unapređivanje položaja starih lica kroz uspostavljanje mreže vaninstitucionalnih oblika zaštite i podizanje nivoa usluga u Centru, te razvijanje aktivnosti usmjerenih na edukaciju djece i omladine u predškolskim i obrazovno vaspitnim ustanovama o značaju i položaju starih lica, njihovim problemima, značaju volonterizma u pružanju usluga starim licima i sl.

6.1.4. OSOBE SA INVALIDITETOM

a) Osobe sa invaliditetom

Osnovna prava lica sa invaliditetom po odredbama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14 /09) su:

1. lična invalidnina,
2. dodatak za njegu i pomoć od drugog lica,
3. ortopedski dodatak,
4. pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
5. osposobljavanja za rad,
6. prioritarno zapošljavanje.

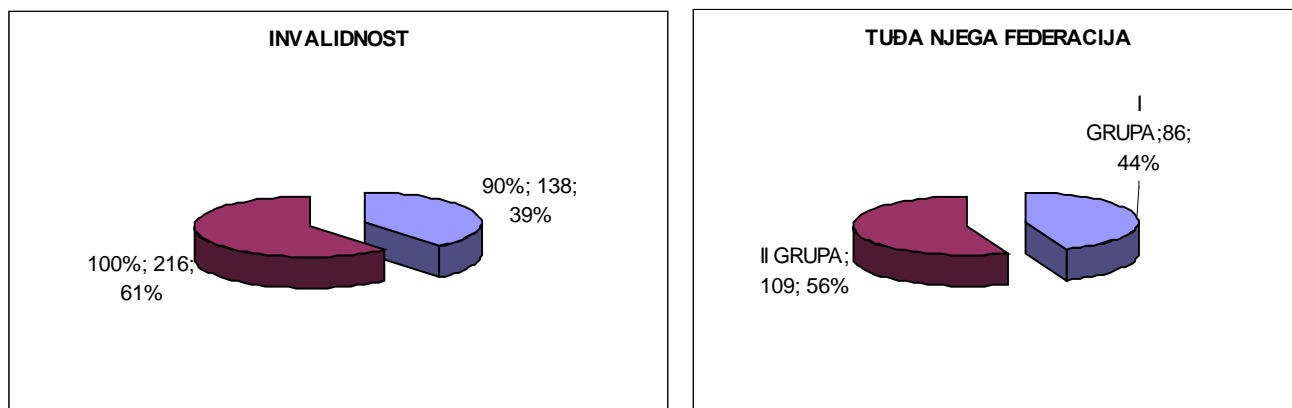
Prava od tačke 1 do tačke 3 ostvaruju se po Zakonu o socijalnoj zaštiti i to za lica sa utvrđenim stepenom invaliditeta 90 ili 100%, a prava od tačke 4 do tačke 6 ostvaruju se u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i zapošljavanju.

Zakonom je određeno da lica sa invaliditetom kod kojih je invaliditet nastao nakon 65. godine života a kojima je nalazom Instituta utvrđena potreba za tuđom njegom i pomoći od strane drugog lica navedeno pravo ostvaruju po propisu kantona, kao i to da lica sa invaliditetom

koja su smještena u ustanovu socijalne zaštite a čije finansiranje u potpunosti snosi općina, odnosno kanton, ne mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu za tuđu njegu i pomoć iako im je nalazom Instituta ista utvrđena.

Takođe, Zakonom je propisano da troškovi postupka u prvom stepenu padaju na teret podnosioca zahtjeva a visina troškova pregleda i usluga medicinsko vještačenja su 85,41 KM za pokretne i 128,11 KM za obavljanje kućne posjete.

U 2012. godini pravo u ovom Centru ostvaruje 354. korisnika, pravo na novčanu naknadu za tuđu njegu i pomoć ostvaruje 195. korisnika, a ortopedski dodatak 146. korisnika.

Novčane naknade za priznata prava se kreću od 19,21 KM koliko iznosi naknada za ortopedski dodatak do 403,37 KM koliko iznosi naknada za lice kome je utvrđen invaliditet od 100%, tuđa njega i pomoć I grupe i ortopedski dodatak. Ukupno isplaćena sredstva u 2012. godini iznose **984.709,02 KM**, a ista obuhvataju redovne isplate naknada kao i retrokativne isplate po ranije utvrđenim pravima korisnika.

b) Civilne žrtve rata

Civilna žrtva rata, u smislu zakona o socijalnoj zaštiti, je lice kod koga je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog rane, povrede i ozljede zadobivene: zlostavljanjem, odnosno lišavanjem slobode u toku ratnog stanja ili neposredne opasnosti; u vezi sa ratnim događanjima (bombardiranja, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.); od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata, u vezi sa diverzantskim, odnosno terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije.

Putem JU CSR Vareš ovo pravo ostvaruje 44 lica i to: pravo na ličnu invalidninu ostvaruje 12 lica, pravo na porodičnu invalidninu ostvaruje 20 lica i pravo kao posebna kategorija CŽR ostvaruje 12 lica. Ukupno isplaćena sredstva za ovaj oblik zaštite u izvještajnom periodu iznose 161.296,04 KM, a naknade u Centru se kreću od 91,36 do 507,56 KM. Doznaka novčanih sredstava se vrši direktno na račune korisnika uz asistenciju ovog Centra.

c) Novčana naknada za njegu i pomoć od drugog lica

Od 01.10.2011. godine stupanjem na snagu Zakona o izmjenama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti CŽR-a i zaštiti porodice sa djecom (Službene novine Ze-Do Kantona” broj:13/07 i 13/11) provodi se postupak priznavanja prava licima sa invaliditetom 90 i 100% a kod kojih je na osnovu Nalaza Instituta za medicinsko vještačenje utvrđena potreba za dodatkom za tuđu

njegu i pomoć od drugog lica, a koji su u momentu podnošenja zahtjeva, odnosno ocjene imali 65. godina starosti i više, s tim da to pravo ne ostvaruje po Federalnom propisu. Po tom osnovu korisnici kojima se prizna pravo na ovaj oblik zaštite ostvaruju novčanu naknadu u iznosu od: 140,55 KM za I grupu i 70,30 KM za II grupu tuđe njege. Zajključno sa 31.12.2012. godine pravo na ovaj oblik zaštite je ostvarilo 95. lica od čega je 54. lica ostvarilo pravo na naknadu za I grupu tuđe njege a 41. lice na II grupu.

Problemi sa kojima se susreću osobe sa invaliditetom, a koje ovaj Centar smatra kao osnov za izradu ove strategije su sljedeći:

- lica sa invaliditetom ispod 90% nemaju nikakvu novčanu naknadu,
- lica kojima je utvrđena potreba za tuđom njegom i pomoći a nemaju invalidnost 90% ne mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu za tuđu njegu, odnosno mogu ostvariti pravo po kantonalnom propisu ali je ista uslovljena imovinskim cenzusom koji je relativno nizak,
- neravnopravan položaj lica koja imaju invalidnost 90 % i 100 % i utvrđeno pravo na tuđu njegu u dijelu koji se odnosi na godine starosti, obzirom da lica preko 65.godina u momentu podnošenja zahtjeva ne mogu ostvariti pravo po federalnom propisu-koje je za stranke znatno povoljnije imajući u vidu visinu novčane naknade, nego to pravo ostvaruju u skladu sa propisom kantona,
- problemi prilikom zapošljavanja lica koja su završila školu pod specijalnim uslovima, kao i lica sa stečenom invalidnošću.

Kako bi se poboljšao položaj osoba sa invaliditetom Centar će raditi na sljedećim zadacima:

- uticati na više nivoe vlasti sa sopstvenim kapacitetima na promjeni postojeće zakonske regulative u dijelu koji se odnosi na invalidnost ispod 90%, kao i za ujednačavanje prava po osnovu ostvarenog prava na tuđu njegu i pomoć, kao i donošenje jedinstvene liste invaliditeta za sve kategorije osoba sa invaliditetom,
- jedinstvena baza podataka i unaprjeđenje postojećih informacijskih sistema,
- aktivnije provoditi već postojeće zakonske odredbe i proširiti obim prava koja se tiču školovanja, edukacije, dokvalifikacije i prekvalifikacije, prioritnog zapošljavanja osoba sa invaliditetom i sl,
- psihosocijalni rad i savjetovanje invalidnih osoba kako bi se isti nakon sticanja invaliditeta što lakše adaptirali u dr.sredinu,
- podsticati i razvijati udruženja osoba sa invaliditetom koja bi za cilj imala druženje i sportsko-zabavne aktivnosti,
- uklanjanje arhitektonskih barijera;
- proširiti obim korisnika prava za njegu i pomoć u kući – misli se na lica starija od 65.godina života, a koja imaju invalidnost ispod 90%.

Pozitivna strana u primjeni ovog zakonskog oblika socijalne zaštite, a što bi trebalo primijeniti i na sve druge oblike socijalne zaštite jeste jedinstvena baza podataka na nivou cijele F BiH i jednoobrazno provođenje postupaka za priznavanje prava, realizacija isplata, itd.

Također, kod primjene ovog oblika zaštite ostvarena je dobra koordinacija između svih aktera, Centra, Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, Instituta za medicinsko vještačenje i dr.

6.1.5 MATERIJALNO NEOBEZBIJEĐENE PORODICE I POJEDINCI

Ova lica uglavnom ne primaju socijalnu upomoć, a jedan od razloga je što postojeći zakonski okvir koristi nesposobnost za rad kao glavni kriterij za dodjelu pomoći i priznavanje prava na stalnu socijalnu pomoć. Formalno, ova lica su sposobna za rad, ali zbog nemogućnosti zaposlenja se nalaze u stanju socijalne potrebe (a sistem ih ne prepoznaje kao korisnike socijalne pomoći).

Osim starosti ovu grupu karakterizira i dugoročna neuposlenost. Stari i siromašni bivši radnici, na evidenciji, sve češće figuriraju kao nova socijalna kategorija (ugrožena egzistencija i povrijeđenog ponosa) koji imaju sve manje šanse da dobiju posao zbog: starosti, nekonkurentnih zvanja i zanimanja, narušenog zdravlja, teritorijalne nepokretljivosti.

U posebno teškom položaju su djeca iz porodica koje žive u siromaštvu (na evidenciji Centra je 195 djece koja prolaze kroz evidenciju dječijeg dodatka prve kategorije¹, a porodice ovo pravo ostvaruju kao porodice sa djecom koje nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje).

Od socijalnih mjera koje se trenutno provode za materijalno neobezbijedene porodice i pojedince, putem CSR-a Vareš se isplaćuje dječiji dodatak i jednokratna novčana pomoć, te obavlja savjetodavni rad. Pomoć za školovanje djece iz materijalno neobezbijedenih porodica se također daje kroz jednokratnu novčanu pomoć, dok Općina pomaže istima u finansiranju dijela troškova za voznu kartu za najugroženije.

Imajući u vidu da je zapošljavanje najbolja socijalna politika, nužno je poduzeti mjere kojima će se radno sposobnim licima omogućiti dodatna obuka i obezbijediti podrška u cilju lakšeg zapošljavanja. Za djecu iz ovih porodica je potrebno donijeti i provoditi mjere kojima će se omogućiti adekvatno obrazovanje, i na taj način umanjiti rizike za dalju socijalnu marginalizaciju.

Osnovni cilj Centra je, raditi na povećanju obima jednokratnih novčanih pomoći, osnivanje fonda za podršku socijalno ugroženim i nezaposlenim licima, povećati iznose i obezbijediti redovnu isplatu za dječiji dodatak, te povećati sredstva za subvencije i proširiti krug korisnika i obuhvatiti sve korisnike dječijeg dodatka prve kategorije.

Također potrebno je raditi na izmjeni postojećeg zakonskog rješenja u dijelu koji se odnosi na korisnike stalne socijalne pomoći, te omogućiti da ovaj oblik mogu ostvariti materijalno ugrožena lica i porodice bez obzira na radnu sposobnost, kao i osigurati redovne isplate pripadajućeg dijela stalne socijalne pomoći (40%) iz općinskog budžeta.

¹ Dječiji dodatak prva kategorija - Prema zakonu o socijalnoj zaštiti pravo na dječiji dodatak pripada porodici sa djecom koja se neposredno brine o djetetu, a čiji mjesečni prihodi ostvareni po svim osnovama izuzev primanja ostvarenih iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 15% od prosječne plaće Kantona.

6.2. Stanje korisnika/porodica sa 31.12.2012. godine

R.BR.	KORISNICI	BROJ KORISNIKA/PORODICA
1.	CIVILNE ŽRTVE RATA	44
2.	DJECA NA SMJEŠTAJU U DRUGU PORODICU	3
3.	DJECA NA ŠKOLOVANJU I OSPOSOB.	4
4.	DJEČIJI DODATAK	241
5.	NEZAPOSLENE PORODILJE	7
6.	MATERIJALNO NEOBEZBIJEĐENA LICA –JNP	119
7.	MLDB. POČINIOCI KRIVIČNIH I PREKRŠAJNIH DJELA	5
8.	NAKNADA PLAĆE PORODILJAMA U R.O.	20
9.	OSOBE SA INVALIDITETOM-NERATNI INVALIDI	354
10.	PORODIČNA PROBLEMATIKA	16
11.	SMJEŠTAJ U USTANOVE MLDB. KORISNICI	6
12.	SMJEŠTAJ U USTANOVE PUN. KORISNICI	27
13.	STALNA SOCIJALNA POMOĆ	32
14.	STARATELJSKE PORODICE	127
15.	ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	91
U K U P N O		1096

6.3. STRATEŠKI PRAVCI I CILJEVI

Na osnovu temeljite analize trenutnog broja korisnika socijalnih usluga, te postojećih usluga utvrđenih Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj:13/07 i 13/11) koje se pružaju građanima definisani su sljedeći strateški pravci i ciljevi:

Strateški pravci

1. Razvijanje novih vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite.
2. Uključivanje javnog, privatnog i civilnog sektora u pružanju pomoći trenutnim i novim korisnicima socijalne zaštite.
3. Uspostavljanje novih izvora finansiranja za usluge socijalne zaštite u vidu otvaranja fondova za proširenje prava iz oblasti socijalne zaštite.
4. Kvalitetne usluge za sve korisnike, sa naglaskom na najosetljivije i nevidljive društvene grupe, uvažavajući princip jednake dostupnosti.
5. Poboljšanje multisektoralne i multidisciplinarnе saradnje i uključivanje svih aktera u rješavanju socijalnih problema osjetljivih društvenih grupa i obezbjeđivanje adekvatnih usluga.

7. Kontinuirana dogradnja već postojećih elektronskih informacionih baza i evidencija korisnika.
9. Obezbjedivanje jednake dostupnosti uslugama socijalne zaštite svim korisnicima kako u urbanoj tako i u ruranoj sredini.
10. Pобољшanje društvenog položaja porodice kao institucije kroz afirmaciju tradicionalnih porodičnih vrijednosti i poboljšanja uslova i kvaliteta.
11. Podizanje svijesti u lokalnoj zajednici o djelatnosti i značaju socijalne zaštite kao društveno organizovanog rada u interesu svih građana.
12. Razvijanje svijesti o posebnom pristupu prema marginalizovanim kategorijama stanovništva.

Strateški ciljevi

1. Unapređenje postojećih usluga socijalne zaštite za osetljive društvene grupe građana kroz povećanje obima i kvaliteta usluga, broja korisnika i uz intersektorski pristup.
2. Povećanje kvaliteta usluga socijalne zaštite kroz obezbjeđivanje uslova za pluralizam pružalaca usluga socijalne zaštite na lokalnom nivou, razvijanjem adekvatnih mehanizama i unapređenjem saradnje između javnog, privatnog i nevladinog sektora.
3. Povećanje aktivnog uključivanja korisnika usluga socijalne zaštite u procese rješavanja svojih problema i njihova puna integracija u zajednicu kroz programe jačanja socijalnih kompetencija najosjetljivijih društvenih grupa.
4. Kontinuirano senzibilisanje javnosti za samoprepoznavanje i prepoznavanje osoba u stanju socijalne potrebe.
5. Kontinuirane dodatne edukacije stručnih saradnika radi postizanja boljeg kvaliteta u radu.
6. Informisanje i edukovanje javnosti za smanjenje diskriminacije posebno osjetljivih grupa i aktiviranje svih odgovornih činilaca iz javnog, privatnog i civilnog sektora u ovom pravcu.
7. Smanjenje siromaštva.

6.4. LOGIČKA MATRICA

U odnosu na svaku od ciljnih grupa, a na bazi analize potreba, ovom strategijom se utvrđuju ciljevi koji se žele postići, zadaci pomoću kojih će se realizovati ciljevi i definisati akcioni planovi za implementaciju.

Ciljne grupe	Ciljevi	Zadaci
	<p>1. Unaprjeđenje kvaliteta života djece i mladih iz marginalizovanih porodica, olakšavanje uvjeta školovanja i kroz stvaranje boljih uslova u obrazovnim institucijama i programima zapošljavanja i samozapošljavanja</p>	<p>1.1 Raditi na projektu besplatnih užina u svim školskim institucijama na području općine Vareš, kako za školski, tako i za predškolski uzrast;</p> <p>1.2. Raditi na programu subvencioniranja troškova prevoza za srednjoškolce čiji roditelji nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje;</p>
<p>Djeca i mladi</p>	<p>2. Unaprjeđenje položaja posebno osjetljivih grupa djece i mladih – korisnika usluga socijalne zaštite (djeca sa smetnjama u razvoju, djeca iz hraniteljskih porodica, djeca žrtve nasilja u porodici, djeca sa poremećajima u ponašanju) kroz sistem programa za njihovo uključivanje u socijalni život lokalne zajednice, edukacija stručnih radnika i formiranje saradničkih institucija i kroz unaprjeđenje vaninstitucionalnih oblika zaštite</p>	<p>2.1. Osnivanje Centra za djecu i mlade koji bi okupljao djecu iz rizičnih i marginalizovanih grupa, sa kvalitetnim vaspitnim i edukativnim sadržajima;</p> <p>2.2. Održavanje edukativnih radionica za učenike osnovnih i srednjih škola o nasilju i maloljetničkoj delikvenciji, kako bi se istima skrenula pažnja na štetnost lošeg ponašanja, preventivni rad;</p> <p>2.3. Edukacija stručnih saradnika sa posebnim fokusom na rad sa maloljetnicima,</p> <p>2.4. Pružanje psiho-socijalne pomoći djeci koja su u sukobu sa Zakonom, te djeci koja dolaze iz socijalno ugroženih porodica, kao i djeci sa lahkim i teškim psiho-fizičkim invaliditetom</p> <p>2.5. Pružanje pomoći u formiranju NVO, koje će među svojim članovima pretežno okupljati djecu i mlade;</p> <p>2.6. Raditi na programu pomoći zapošljavanja djece bez roditeljskog staranja, kao i djece bez jednog roditelja;</p>

Porodice sa djecom	<p>1. Jačanje materijalnog i ekonomskog položaja porodice uz inteziviranje međusektorske saradnje javnog, privatnog i civilnog sektora.</p>	<p>1.1. Osnivanje fonda za podršku porodicama u stanju socijalne potrebe u cilju jačanja materijalnog i finansijskog položaja porodice;</p> <p>1.2. Osnivanje fonda za pomoć u troškovima liječenja od teškog oboljenja i kupovine skupih lijekova;</p> <p>1.3. Stvaranje novih oblika zaštite koji bi pružali dodatnu novčanu pomoć porodicama sa troje i više djece, čime bi se direktno utjecalo na porast nataliteta;</p> <p>1.4. Obezbjediti novčanu podršku za porodilje van radnog odnosa bez obzira na prihodovni cenzus.</p>
	<p>2. Jačanje savjetodavne i edukativne funkcije za pružanje pomoći porodicama u stanju socijalne potrebe</p>	<p>2.1. Osnivanje bračnog savjetovališta u okviru Centra i edukacija stručnih saradnika kako bi mogli pružati savjetodavnu pomoć i podršku bračnim partnerima i porodicama sa djecom;</p> <p>2.2. Organizovanje predavanja i radionica o bolestima zavisnosti, o sprječavanju nasilja u porodici, o psihičkim poremećajima, o vaspitanje djece, planiranju porodice i utjecaju medija na savremenu porodicu i td.</p>

	<p>3. Smanjenje pojave nasilja kroz edukaciju stručnih radnika, podizanje kvaliteta i proširenje vrsta usluga u okviru Centra, poboljšanje kvaliteta života djece u hraniteljskim porodicama i pružanje pomoći i podrške hraniteljima u podizanju i odgoju djece; povećanje svijesti i informisanosti građana, uspostavljanje raznovrsnih oblika rada u sistemu zaštite</p>	<p>3.1. Raditi na problemu zaštite od nasilja u porodici kroz saradnju nadležnih institucija općine Vareš (MUP, Dom zdravlja i dr.);</p> <p>3.2. Kontinuirano raditi sa hraniteljskim porodicama i djecom na smještaju kao posebno osjetljivom kategorijom, te uvrstiti i saradnike drugih profesija poput psihologa, pedagoga i dr. kako bi se dijete na smještaju što lakše adaptiralo u novu porodicu;</p> <p>3.3. Putem javnog informisanja osigurati potencijalne hraniteljske porodice za prihvatanje djece bez roditeljskog staranja.</p>
<p>Stara lica</p>	<p>1. Unaprjeđivanje položaja starih lica kroz uspostavljanje mreže vaninstitucionalnih oblika zaštite i podizanje nivoa usluga u Centru</p>	<p>1.1. Povećati obim usluga i/ili uključiti više korisnika u programe pomoći i njege u vlastitom domu (kućne posjete medicinskog osoblja i redovan obilazak liječnika, Posjete mladih volontera za pomoć u kući, i dr.);</p> <p>1.2. Unaprijediti kvalitet življenja starih lica (Banjska liječenja, izleti i ekskurzije, i dr.);</p> <p>1.3. Uticati na osnivanje Doma za stara lica budući da postoji veliki interes za smještaj u takve ustanove;</p> <p>1.4. Osigurati naknade pružaocima usluga kućne, odnosno palijativne njege.</p>

	<p>2. Razviti aktivnosti usmjerene na edukaciju djece i omladine u predškolskim i obrazovno vaspitnim ustanovama o značaju i položaju starih lica, njihovim problemima, značaju volonterizma u pružanju usluga starim licima i sl.</p>	<p>2.1. U saradnji sa obrazovnim institucijama kontinuirano vršiti edukaciju djece i omladine putem predavanja na temu populacija starih lica, problemima sa kojima se susreću isti, o značaju volonterskog rada sa starim licima u stanju socijalne potrebe, o mogućnostima zbrinjavanja i sl.;</p> <p>2.2. Kroz angažovanje volontera osigurati pomoć u kući starim licima bez porodičnog staranja.</p>
<p>Osobe sa invaliditetom</p>	<p>1. Unaprijediti društveni položaj i uslove života osobama sa invaliditetom kroz sistem lokalnih usluga i edukativno-informativnih programa, mjera za zapošljavanje i aktivno uključivanje u sve aspekte života u zajednici uz snažniju saradnju svih aktera i veću participaciju zajednice</p>	<p>1.1. Identifikovati i napraviti rješenja za otklanjanje arhitektonskih barijera, a potom uticati na javne i privatne aktere da iste eliminišu;</p> <p>1.2. Pružanje podrške formiranju NVO osoba sa invaliditetom;</p> <p>1.3. Pružati kontinuiranu podršku pri zapošljavanju osoba sa invaliditetom;</p> <p>1.4. U suradnji sa drugim akterima formirati Centar za mentalno zdravlje, te licima sa psihičkim problemima osigurati što duži boravak u društvenoj sredini kroz redovno kontrolisanje i praćenje istih;</p> <p>1.5. Pružanje psihosocijalnih i savjetodavnih usluga invalidnim osobama kako bi se isti nakon sticanja invaliditeta što lakše adaptirali u društvenu sredinu.</p>
	<p>2. Povećati društvenu odgovornost javnog, privatnog i civilnog sektora prema osobama sa invaliditetom</p>	<p>2.1. Provoditi informativno-edukativne i promotivne kampanje usmjerene na jačanje osjetljivosti zajednice prema invalidnim osobama;</p>

Materijalno neobezbjedene porodice i pojedinci	<p>1. Poboljšati ukupan društveni položaj i kvalitet života materijalno neobezbjedenih osoba u različitim grupama – osobe sa invaliditetom, nezaposleni, stari, porodice sa djecom i dr. kroz zajedničko djelovanje javnog, privatnog i nevladinog sektora na unapređivanju trenutnih i razvijanju novih usluga, uz participaciju korisničkih grupa u programskim aktivnostima</p>	<p>1.1. Raditi na povećanju obima jednokratnih novčanih pomoći; 1.2. Osnovati fond za podršku socijalno ugroženim i nezaposlenim licima; 1.3. Raditi na obezbjeđivanju usluge pomoći u naturi materijalno ugroženim porodicama (hrana, ogrijev, odjeća i obuća, higijenske potreštine) iz fonda za materijalno ugrožene porodice; 1.4. Povećati iznose i obezbijediti redovnu isplatu za dječiji dodatak; 1.5. Povećati sredstva za subvencije te proširiti krug korisnika i obuhvatiti sve korisnike dječijeg dodatka prve kategorije; 1.6. Osigurati redovne isplate za korisnike prava na stalnu socijalnu pomoć i kroz izmjene postojećeg zakona u pravo uvoditi i materijalno ugrožena lica i porodice bez obzira na radnu sposobnost; 1.7. U saradnji sa predstavnicima MZ pružati psiho-socijalnu podršku edukativnog karaktera o pravima iz socijalne zaštite i načinu njihovog ostvarivanja.</p>
	<p>2. Razvijanje solidarnosti i osjetljivosti za potrebe građana u stanju siromaštva i nezaposlenosti kroz programe informisanja putem javnih medija (Web stranica, radio i radijsko oglašavanje, tv oglašavanje i sl.)</p>	<p>2.1. Organizovati predavanja o značaju volonterizma, te kroz javna informisanja upoznati javnost o značaju volonterskog rada u zajednici kroz pružanje pomoći identifikovanim grupama stanovništva; 2.2. Provoditi mjere kojim će se radno sposobnim licima omogućiti dodatna obuka i obezbijediti podrška u cilju lakšeg zapošljavanja.</p>

7. AKCIONI PLAN ZA REALIZACIJU STRATEGIJE RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE VAREŠ - ZA PERIOD OD 01.01.2014. – 31.12.2014. GODINE

Sastavni dio Strategije razvoja i unapređenja sistema socijalne zaštite općine Vareš je Akcioni plan za njenu implementaciju. Ovaj akcioni plan oslanja se na osnovnu pretpostavku uspješnosti u implementaciji strategije, da će općina Vareš u realnim uslovima ostvariti svoje obaveze na polju socijalne zaštite.

U Akcionom planu kao sastavnom dijelu strategije izdvojena su i razrađena četiri posebna cilja za četiri korisničke grupe koji će se uz podršku Općine, PS Vareš, Doma zdravlja Vareš, Osnovnih škola, predstavnika mjesnih zajednica i drugih javnih i privatnih aktera realizirati u toku 2014. godine. Također, Centar će do kraja 2017. godine izrađivati godišnje akcione planove kako bi kontinuirano realizirao sve ciljeve i zadatke predviđene strategijom razvoja i unapređenja socijalne zaštite.

Tabela: AKCIONI PLAN ZA REALIZACIJU STRATEGIJE RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINE VAREŠ za period 01.01.2014.-31.12.2014. godine

Posebni cilj 1: Unapređenje položaja posebno osjetljivih grupa djece i mladih									
	Zadaci i aktivnosti Centra	Korisničke grupe	Br. korisnika	Vremenski okvir	Rezultati	Indikatori i zakonski okvir	Finansijaska sredstva		Nosioci aktivnosti
							Iznos	Izvori sredstava	
Održavanje edukativnih radionica za djecu učenike VII, VIII i IX razreda osnovne škole „Vareš“ i „Vareš Majdan“ na teme: - maloljetnička delikvencija (preventivno djelovanje) i temu - djeca izložena nasilju (međuvršnjačko nasilje i nasilje u porodici).	-Edukacije za roditelje i djecu u cilju smanjenja broja djece sa rizičnim ponašanjem; -izrada brošura i letaka sa sadržajem na temu maloljetnička delikvencija, vršnjačko nasilje i nasilje u porodici; -organizacija i prezentacija predavanja na navedene teme u osnovnim školama pojedinačno u razredima navedenih škola; -jačanje uloge zdravstvenog i obrazovnog sektora u oblasti prepoznavanja i upućivanja slučajeva nasilja u institucije gdje će žrtve zaštititi svoja prava.	Djeca i mladi – učenici VII, VIII i IX razreda osnovnih škola		februar, mart, i april 2014. godine	Smanjen je broj slučajeva vršnjačkog nasilja, te je umanjen broj maloljetnih delikvenata. Stvorena je sigurna sredina za djecu.	<u>Indikatori:</u> Povećan broj slučajeva vršnjačkog nasilja u školama i van njih. <u>Zakonski okvir:</u> - KZ BiH; - Zakon o krivičnom postupku FBiH i Zakon o prekršajima, - UN Konvencija o pravima djeteta, - Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH	-	-	JU CSR Općina Vareš, PS Vareš Škole Dom zdravlja Vareš NVO MZ

Posebni cilj 2: Unapređenje položaja porodica sa djecom									
Proširena prava	Zadaci i aktivnosti Centra	Korisničke grupe	Br. korisnika	Vremenski okvir	Rezultati	Indikatori i zakonski okvir	Finansijaska sredstva		Nosioci aktivnosti
							Iznos	Izvori sredstava	
Pravo na novčanu naknadu za materijalno neobezbjeđene porodice sa djecom za nabavku školskih udžbenika za školsku 2014/2015 godinu	-Donošenje odluke o proširenim pravima te preciziranje načina i uvjeta ostvarivanja prava za nabavku školskih udžbenika, -informisanje javnosti o pravu, uvjetima i načinu ostvarivanja, -provođenje odluke (prikupljanje potrebne dokumentacije, donošenje rješenja i njegova realizacija).	Porodice sa djecom	100	juli i august 2014. godine	Omogućena je nabavka školskih udžbenika za materijalno neobezbjeđene porodice.	<u>Indikatori:</u> Povećan broj zahtjeva za jednokratnu novčanu pomoć prilikom nabavke školskih udžbenika <u>Zakonski okvir:</u> - Zakon o socijalnoj zaštiti ZDK, - Odluka OV	5.000,00 KM	Budžet Centra – uvećan za ovu stavku	JU CSR Vareš, Škole, PS Vareš, Dom zdravlja Vareš, NVO, MZ Općina
Pravo na novčanu naknadu porodiljama koje nisu u radnom odnosu u jednokratnom novčanom iznosu po 200 KM	-Donošenje odluke o proširenim pravima te preciziranje načina i uvjeta ostvarivanja prava porodiljavan radnog odnosa, -informisanje javnosti o proširenim pravima, -upućivanje stranaka u mogućnosti ostvarivanja prava, -provođenje odluke (prikupljanje potrebne dokumentacije, donošenje rješenja i njegova realizacija).	Porodice sa djecom	15	01.01.2014. - 31.12.2014. godine	Pružena je novčana pomoć porodiljama koje nisu u radnom odnosu i ne ostvaruju nikakva novčana primanja	<u>Indikatori:</u> Diskriminirajuća zakonska regulativa prema porodiljama koje nisu u radnom odnosu, <u>Zakonski okvir:</u> - Zakon o socijalnoj zaštiti ZDK, - Odluka OV	3.000,00 KM	Budžet Centra – uvećan za ovu stavku	JU CSR Vareš, Općina vareš, Škole, PS Vareš, Dom zdravlja Vareš, NVO, MZ,

**Posebni cilj 3:
Unapređenje položaja starih i iznemoglih lica**

Proširena prava	Zadaci i aktivnosti Centra	Korisničke grupe	Br. korisnika	Vremenski okvir	Rezultati	Zakonski okvir	Finansijaska sredstva		Nosioci aktivnosti
							Iznos	Izvori sredstava	
Pravo na novčanu naknadu za kućnu njegu i pomoć u kući za stara i iznemogla lica bez porodičnog staranja.	-Donošenje odluke o proširenim pravima te preciziranje načina i uvjeta ostvarivanja prava na kućnu njegu i pomoć u kući, -informisanje javnosti o proširenom pravu te o uvjetima za ostvarivanje navedenog prava, -uspostava saradnje sa drugim ustanovama i licima koja su neophodna za pružanje palijativne njege, -dodatna edukacija pružaocima tuđe njege, -izrada individualnog plana, -provođenje odluke (prikupljanje potrebne dokumentacije, donošenje rješenja i njegova realizacija).	stara lica bez porodičnog staranja	5	01.01.2014. - 31.12.2014. godine	Korisniku se putem odabranog pružatelja usluge osigurava pomoć u njegovom domu kroz organiziranje prehrane, obavljanje kućanskih poslova ili održavanje osobne higijene.	<u>Indikatori:</u> Povećan broj zahtjeva za smještaj u ustanove socijalne zaštite za stara i iznemogla lica bez porodičnog staranja, te nemogućnost bližih srodnika da se staraju o istim, <u>Zakonski okvir:</u> - Zakon o socijalnoj zaštiti ZDK, - Porodični zakon, - Odluka OV	9.000,00 KM	Budžet Centra – uvećan za ovu stavku	JU CSR Vareš, Općina Vareš, Dom zdravlja Vareš, NVO, MZ, Fizička lica, PS Vareš,

**Posebni cilj 4:
Unapređenje položaja osoba sa invaliditetom**

	Zadaci i aktivnosti Centra	Korisničke grupe	Br. korisnika	Vremenski okvir	Rezultati	Indikatori i zakonski okvir	Finansijaska sredstva		Nosioci aktivnosti
							Iznos	Izvori sredstava	
Identifikovanje i otklanjanje arhitektonskih barijera, te osiguravanje parking mjesta za osobe sa invaliditetom	<p>-Podizanje nivoa svijesti osoba sa invaliditetom i građana o značaju socijalne zaštite za osobe sa invaliditetom,</p> <p>-podsticanje humanitarnih i drugih programa koji imaju za cilj unapređenje položaja osoba sa invaliditetom,</p> <p>-utvrđivanje trenutnog stanja infrastrukturne pristupačnosti svim javnim ustanovama i zgradama na području općine,</p> <p>-uticati na privatne i javne subjekte, da se aktivno uključe na otklanjanje arhitektonskih barijera i osiguraju minimalno jedno parking mjesto za OI,</p> <p>-uticati na općinski organ uprave na donošenje odluka koje će obavezati javni i privatni sektor u eliminaciji arhitektonskih barijera.</p>	Osobe sa invaliditetom		01.01.2014. - 31.12.2014. godine	Poboljšana je pristupačnost fizičkog okruženja i olakšan je pristup osobama sa invaliditetom.	<p><u>Indikatori:</u> Veliki broj javnih ustanova i civilnih zgrada ne posjeduje pristupne rampe, niti osigurano parking mjesto za osobe sa invaliditetom.</p> <p><u>Zakonski okvir:</u> Zakon o socijalnoj zaštiti i drugi propisi koji regulišu prava osoba sa invaliditetom</p>	-	-	JU CSR, Općina Vareš, Dom zdravlja Vareš, PS Vareš, Škole, MZ, NVO

8. NOSIOCI RAZVOJA SOCIJALNE ZAŠTITE

Pored Centra za socijalni rad kao glavnog aktera u realizaciji i sprovedbi planiranog unapređenja i razvoja socijalne zaštite u općini Vareš neophodno je i aktivno učešće Općine, PS Vareš, Doma zdravlja Vareš, predstavnika MZ-a, NVO, osnovnih i Srednje škole na području općine, te uključivanje drugih relevantnih institucija i ustanova sa područja općine, kao i uključivanje privatnog i civilnog sektora u pružanju pomoći trenutnim i novim korisnicima socijalne zaštite. Također, pored navedenog planirano je i učešće samih korisnika socijalne zaštite, a sve u cilju što lakše implementacije planiranog.

9. IMPLEMENTACIJA, PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Implementacija planiranog razvoja i unapređenja socijalne zaštite općine Vareš zavisit će prvenstveno od aktivnosti nosioca razvoja, te od budžeta JU Centar za socijalni rad Vareš, odnosno od odobrenih i doznačenih finansijskih sredstava koja su neophodna za realizaciju određenih ciljeva strategije. S toga je Centar izradio i akcioni plan razvoja i unapređenja socijalne zaštite koji detaljno pokazuje potrebna finansijska sredstva, zadatke i vremenski okvir u kojem se planiraju sprovesti navedene aktivnosti. Također, Centar će u planiranju budžeta posebno naglašavati novčane iznose neophodne za unapređenje pojedinih oblika zaštite predviđene ovom strategijom. U planiranom periodu, a najkasnije do kraja 2016. godine Centar će sistemski unaprijediti sve oblike zaštite, te uvesti u pravo lica kojima je pomoć neophodna, a pravo nisu mogli ostvariti po postojećim zakonskim propisima.

Centar će utvrditi sistem praćenja i implementacije, te o poduzetim i izvršenim aktivnostima izvještavati i dostavljati izvještaje Općinskom vijeću, Općinskom načelniku i Službi za društvene djelatnosti općine Vareš kroz godišnje izvještaje, odnosno po potrebi i kraćem vremenskom periodu.

